

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinstvo je moč«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vsako leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tračkah v Trstu po 15 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 10 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvu, via Torrence, »Nava tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrence« Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Kopijal brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserate (razne vrste nasnaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

O kmetijskem prašanju.

Spomlad, vesela spomlad je razprostrla svoje zeleno krilo okolo nas. Mrzel zimski veter je izbežal iz dežel in sedaj piše le godni in mlačni veterček ter donaša kmetu veselje do poljskega dela. In zares na polju vse miže in napravlja, čisti in koplje, obrezuje in reže, vesele se prihodnjega lepega pridelka. Sedaj se našemu kmetu gotovo dolgočasni ne zde dnevi, ako-rem so se podaljšali, ker doma se on le redko kdaj po dnevu nahaja, kajti še kosilo mu prinese na polje, da ne gubi dragega časa. Sladko nado goji, da se okoliščine vsaj uže na boljše preobrne, da ga Bog obdari z dobro letino. V tem upanju živi, v tem upanju on dela in se muči.

Slabi časi so nastopili, toži vsak po pravici in toži tudi naš kmet, stiskan in obtežen, poln dolga in no imajoč s čim ga platiti, ubožen siromak v pravem pomenu besede. In kaj ne? Davki namesto, da bi se tirjali bolj od bogatejšega dela prebivalstva, iztirjujejo se v prvej vrsti od kmeta, od njegovega zemljišča, od njegove hiše in od družega: kmetstvo je toraj z davki preobloženo in radi tega ne more poljedelstvo napredovati in onega uspeha imeti, kojega bi se pričakovalo.

Kmetijsko ali agrarno prašanje je torej dandanes na dnevnem redu, iskati se mora, kako bi se dalo kmetstvu na pomoč priti, do boljšega materialnega stanja mu pomoči, manj kot možno ga obdačiti, in mu preoskrbeti novih dohodkov. To pa bode zelo težko, zato mu je treba v prvej vrsti olajšati prevelika bremena davkov in družih obdačenj, ki težje našega kmeta.

Kmetije se dandanes v nekih krajih Avstrije kosajo: vsak dedič namreč dobi nekaj v del. Istotako so delali tudi stari Rimci, po katerih se

tudi to rimsko-agrarno pravo zove. Razložek mej sedanjim tem pravom in nekdanjim je gotovo le ta le: Nekdaj so se posestva res delila, ali tedaj je imel kmet posest le kot fevd, istotako kakor danes takozvani koloni, ali kakor jih trž. okoličani nazivajo, mandrijari, kmet ni smel svojega posestva prodati niti nanj dolgovi narediti, ampak obdeloval ga je le in si pomogel s tem, kar mu je donášalo.

Dandanes je pa vse drugače, posestvo, zemljišče je prava kmetova lastnina, na kojoj on sam ukazuje in ne pripoznava drugega gospodarja nad seboj razven dotičnega vladarja, kateremu mora davke odrajtovati. Naravno je toraj, da se on na to svojo posest vdolži, kar se tudi premnogo-krat zgodi, kakor kadar hoče kmet si pohištvo popraviti, hlev si prizidati, morda zemljišče zboljšati ali v mnogih drugih slučajih. Iskati mu je denarne pomoči večkrat tudi v pomanjkanju v slabih letinah, v kakšnej bolezni itd. ter se dati tako v roke kakemu odrtniku ali pustiti, da se na njegovo zemljišče hipotekira ta ali ona banka. Iz tega izvirajo premnoga zadolženja in premnogoštevilna eksekutivna prodajanja kmetij. Tudi v Avstriji so zemljišča zdaj le preveč obložena z dolgovi, radi česa je tudi pri nas mnogo gnjilega, kojemu treba v okom priti z blagimi in dobrimi zakoni, kateri so dosedaj vendar le premnogo krivi vidnega pojemanja in hiranja kmetijstva, kateri smatrajo kmeta meščanom in zadnjega kmetom, kajti v tem ko le malo ali nič ni obdačen meščan, mora kmet nositi težka bremena davkov, izsesavajo ga in podirajo zakoni v tem, ko bi mu mogli do blagostanja pomoči. Vsaj je prav kmetijstvo, na katerem sloni občno blagostanje, vsaj od kmeta živi ubožec in bogatec ter si ne moremo misliti življenja brez poljskega obdelovanja. In vsaj vendar ni drago danda-

nes žito pri vsem kmetiskem odiranju, ampak živi se mnogo lažje, nego nekđaj — odgovori mi kdo. Poglejmo malce v daljne dobe in prav za ne-liko v zgodovino Španije. Znano je, da so bili Španci prvi, ki so nam daljni svet, Ameriko odkrili. V tej Ameriki jim je padlo prvo v oči zlató, pa vsaj vsakemu, zlasti pa nevednejšemu človeku ta kovina kaj dopada, ker ima od starodavnih časov veliko veljavo. Vidimo zato, da so odkrivalci Amerike po tej rudi hlepeli ter zanjo mnogo se bojevali ter človeške krvi prelili; zlató jim je bila glavna stvar in tega so v prvej vrsti iztirjevali in izsesali iz ameriškega ljudstva ter nosili ga domov v Španijo. Od tu je ljudstvo kar v tolpah hodilo v daljni ameriški svet, da se se zlatom obogati.

Ali v tem ko so slepo vsi za zlatom noreli in v daljne kraje odpotovali, zanemarjalo se je na domu zemljišče; malo se jih je v priméri več bavilo z poljedelstvom in draginja je nastala, lakota še ne, ker ljudstvo je še imelo denar, s kojim se je mogel od zunaj uvažati živež kupovati. Proletariat je zmiraj bolj raste in v poznejših dobah vidimo Španijo hirajočo in bez moči. Dežela s prelepo lego in zelo rodovito zemljo je jela pešati in slabeti in njeni prebivalci so odhajali tako, da se je tudi prebivalstvo zelo zelo zmanjšalo. To se ve, ni se zgodilo v enem pet — ali desetletji, ampak v stoletjih in prav oslabljeno jo vidimo pod vlado Filipa III. in IV.

(Dalje prih.)

K zavednosti!

II.

Označili smo na kratko naše sodeželane laškega rodu, ali s tem nismo hoteli vredi vseh v en koš. Mej tolpo zagrizlih sovražnikov vsega, kar po slovanskem diši, nahaja se tuil dobra stran pravih Italijanov, ki ljubijo domovino, v katerej

bilo tako. Letal je in letal golob po obširnej cerkvi in slednjič obsedel na onej spovednici, za kojoj je tičal skrit mladenič, ki ga je Luter z seboj pripeljal. Čudno se je vsem zdelo, da se tudi drugi krat golob na prav tiste spovednici ustavi. Spuste ga v tretje, zadnjikrat, ali glej čudol tudi to pot sede na ono spovednico.

Tu more kdo biti, tako so si mislili, in jeli odkriti spovednico, za katero so našli onega mladeniča, kojega so za novega papeža oklicali. Luter Martin je pa ves obletel kot cunj in sklenol se maščevati. Zaril je v katoliško vero tak trn, katerega ne bode po njegovem menenju nihče mogel izruvati: ustanovil je namreč novo vero, katera se po njem imenuje lutrova, lutreševa ali luteranska vera.

X.

Na Tolminskem so hoteli nekđaj cerkev razširiti. Vaščani so pa bili preskopi in niso hoteli dati nekemu inženirju, ki jim je ponudbo storil, vprašano svoto ter rajši poslušali vaškega župana, ki jim je po njih mnenji dal prav dober nasvet. Rekel jim je namreč, da on rad prevzame širjenje cerkve, ali z uvetom, da mu vsi vaščani pomorejo. Ti so bili zadovoljni in segli mu v roke. Drugi dan jim ukaže župan, naj seboj vsak prinese rjuho (ponjavo), kar so oni tudi storili. Prinesli so rjuhe in jih na kola razprostili okolo cerkve. Zdaj pa, ukaže jim zviti župan, pojte

so bili rojeni, ali sedaj žive, ki vidijo, kako malo jim je upati od vlade, po kateri želno zdihujejo kridarji lik mački, ki o strani pogleduje po vrbacu na strehi, pa do njega ne more.

Okoriste se ti malovredneži z vsako najnedolžnejšo stvarco, da jim je le mogoče proti Slovincem kričati in klicati vlado na pomoč, ono vlado, katera bi morala strogeje z njimi postopati, ker skruke jo in zasramujo, ako le morejo, katera jih pa še božka in jim dovoljuje neomejene pravice v tem, ko prezira in le mrvice meče Slovincem, koji so vendar glaven življ in zanesljiv faktor na obali Jadranskega morja.

Ali ne moledujemo več toliko proti tem rovašem, katere vsak dobro pozna, malokdo se jih pa ogiblje in se jim po robu postavi. Pravice si res ne moremo sami delati, ali kako ne bi se z njo ustavljal Lahonu, ko se dere v me kot sraka in ni mi možno ga z lepimi prepričati, ker znano je, da nesramneža z lepa ne more nihče v kozji rog ugnati. In res ne moreš si misliti brezsravnijšega človeka, nego so nekateri teh neodrešencev; reže se v tebe in hujskajo proti tebi, da te nehoti zgrabi jeza in v svetej razarjenosti iščeš si pomoči sam. Dobro znam, da nismo Slovinci v obče, vzlasti omikanejši, prijatelji nobenemu izredu, ker nespodobno je iskati si sam pravice pretepajoč ali suvajoč svojega nasprotnika; ali zde se nam naravni pretepi, ki se tu pa tam gode sedaj, ko se bliža čas volitev, mej natrkanimi petešerji neslože Cikorje in mlroljubnimi našimi okoličani. Ker so zmiraj zbadani in zaničevani, obraniti se hočejo zadnji sami, ker nemožno se jim zdi trpeti toliko krivice, vzlasti pa pri vinu, ko so človeku možjani radi vina uneti in se ga obupna moč loti.

Potem pa se še iščejo provzročitelji takih izgrediv in slabih dejanj. Dolžijo se razni za dobro in korist naroda uneti močje, da so le oni uzrok vsega tega, ker po nepotrebnem ljudi mešajo in ščuvajo.

Ali kdo tako pravi? Le pravi prouzročitelji, ljudje, ki so razne rabuke mej ljudstvom uneli, potem pa se odtegnoli, da zopet skrivaj nadaljuje to svoje rovanje. In tako more manjši zmiraj le sam nositi krivdo v tem, ko se hujskac od daleč v pest smeje.

Kde je pravica? so jo li pokopali? Da, za resnico, ni je več in mi žalujemo po njej, ker z njo je izginolo usmiljenje, dobrotno delovanje, staro bratstvo, in na nje mesto nastopila zavist, zatiranje lastnega brata, ošabnost, izdajstvo. Narod zatira narod ter se hoče Bog ve iz kakega vzroka čeznj šopiriti; ako se dobro delo učini, pričakuje se iz njega dvojni dob-

vsi v cerkev in naslonivši hrbet na zid pahajte kolikor moči imate, dokler se zid ne premakne: rjuhe vse pod zid pridejo, ako se vam posreči, zid za toliko premaknoli.

Res gredo vsi in z največjo se silo vpirajo v zid, potem pa vsi izidejo gledat, je-li so rjuhe izginole. Za resnico rjuh ni bilo več, in vaščani so na svojo veliko zadovoljnost, ker se jim je posrečilo samim cerkev razširiti, odšli na dom, župan pa se jim v roke smeje, ker imel je donia polno rjuh, koje je ubogim sosedom vzel.

Teh deset pripovedk sem si zapomnil občevarjoč z okoličani; je-li kaka teh uže objavljena, ne znam (razven II. koje sem uže po priobčenju našel v nekeji knjigi družbe sv. Mohora*) ker čas mi ni dopuščal preiskovati, gotov sem pa, da se v okoličanih nahaja še mnogo narodnega blaga, kojega je zadnji čas zapisati. Ako mi bode mogoče, in ako bodem slišal, priobčim še kaj takega blaga, ki je neprecenljiv za spoznavanje stopinje kulture, na kojej se kak narod nahaja, in istočasno tudi zanimljiv in kratkočasen.

*) Zadnja se pripoveduje tudi o Ribničanih in o Kastavcih, pa nekoliko drugače. (Uredn.)

PODLISTEK.

Iz ust naroda.

V trž. okolici slišal in zapisal Levin. IX.)

Luter Martin je bil njega dni kardinal. Bil je zelo učen in pobožen ter slovel po širnem svetu radi teh dveh njegovih kreposti. Ko je tedanj papež umrl, moral je tudi on, kakor vsi kardinali, v Rim volit novega papeža in imel je trdno upanje, da bode on sam izvoljen. Spusti se tedaj na pot peš v Rim. Mej potjo pride v neko vas na Luškem, in malo v strani od te vasi sreča pastirja, ki je na nekeji ravni ovc pasel. Ko mimo gre, odkrije se mu mladenič ter ga ponižno pozdravi. Luter Martinu se je mladenič zdel bistre glave in zato se ustavi ter vpraša, je-li on iz bližnje vasi. Ko mu mladenič odgovori, da služi za pastirja pri grajščaku one vasi, reče mu Luter Martin: Bi pa ti ne hotel iti z menoj? Dobro se bodeš imel, ker skrbel bodem za te, samo učiti se bodeš moral, da postaneš kdaj kaka velika glava. »Jaz bi uže šel, odgovori mu mladenič, ali bojim se mojih starišev, kateri so me

*) Ta pripovedka je slišna onej o sv. Gregorju, koja je bila objavljena v šestem zvezku »Ljudske knjižnice«.

ček; skoraj vedno se pa kako dobro delo stori le iz zasebnih namenov.

Svet je peal pravi Italijan.

Enako dela tudi laška gospoda v Trstu. Glej jo no, nesramno Šalobardo, ki za svoj obstanek neprenehoma in na vse kriplje, na vsak najpodlejši način sramoti zaslužne naše moze, da le priskrbi vsekdanjega kruha lačnim svojim irendentarskim tiskarjem, katere je nalašč iz blažene Italije poklicala, da bi tu nadlego delali. Da, še celo moze njene barve niso pred njo varni, ker za vsako najmanjšo pregreho proti njej hitro stopi na noge in po njih mlati. Kaj moremo pa mi pričakovati od takih umazancev!

Protestovati nam ni možno, prepričati jih še manj, ker nesramnež se ne da prepričati; tožiti pri slavni vladi tudi ne. Tor-j, drugača nam ne ostane, nego da si iščemo pomagati sami iz svoje stiske ne ozirajoč se na nje. In to storimo le, ako se zavedamo svoje narodnosti, svojega jezika, pravic, ki nam po božjem in človeškem pravu pritičejo. Radi česa je za nas grdo in nesodobno, da proti lastnim koristim delamo, ako volimo za naše zastopnike moze, ki delajo v nam nasprotnem smislu.

Bliza se čas, ko bode, Tržačani in okoličani, poklicani si izbrati moze, ki naj bi spoznanje vaših pravic tirjali, ki naj bi gledali svojim volilem, tlačnemu narodu pomoči potezajoč se zanj, naj si bode za to, kar bi jim koristilo v dušnem obziru ali v materialnem stanju.

Gotovi smo, da nas oni, kateri so se nam za poslance vrinoli, in koje smo sanii v svojej nevednosti izbrali, ne potrebuje mnogo več po volitvah ter nam v zahvalo kamenja podajo. Zato ne dajmo se zapeljati, ampak vsak naj voli onega, o kojem je prepričan, da se bode se zavestjo za njegove volilce trudil in, akoprem zaničevan od naših nasprotnikov, vendar povzdigoval glas za korist svojega naroda. Ker je pa navada in potreba, da se vole oni poslanci, koje ena ali druga politična stranka predstavi, oklenimo se tudi mi onih, katere nam naše društvo »Edinost« za kandidate postavi. Omenjeno društvo ne dela v zasebno korist, ampak ozira se na ljudsko menenje i na korist naroda in tako nam postavi za kandidate moze, od kojih pravcoljubja in nesebičnosti smo prepričani. Večletna skušnja nas je potrdila v prepričanju, da se nemamo od laških progresivnih poslancev nič dobrega nadejati, zato delujemo in dokazujemo nevednejšemu kmetstvu potrebo naših mož za poslance ali vsaj takih pravcoljuben Italjanov, ki merijo z enako mero Italjanom in Slovencem.

Le na tak način dobomo prave poslance, ki se bodo brigali za blaginjo ljudstva, koje jih voli.

Ne dajmo se loviti od beričev in plačanih agitatorjev, za polič vina naj ni najubožnejši od nas ne proda svojega glasu za onega kandidata, o kojem bi ne bil prepričan, da je v resnici zaveden in pravcoljuben mož in ne sebičen strankar!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 18. t. m. sprejel komisijo za uredbo Donave, ki se je prišla zahvaliti za cesarjevo priznanje. Cesar je govoril z vsakim udom posebe in večkrat izrekel zahvalo in priznanje za izvrstno delovanje komisije.

Volilno gibanje je po vsej državi bolj ali manj žihavno, a ne moremo se nič prav veselo nanje ozirati. V nekaterih krogih, kateri bi se morali posebno zanimati za volitve, kaže se neka mlačnost, vsled katere se zakriva ljudstva pravo menenje, v drugih krogih, posebno v onih, kder kandidirajo levčarji, gledamo neznausko strastno postopanje, skoraj povsod pa pogrešamo prave discipline, prave zrelosti. Najbujšo strast opazujemo v mešanih okrajih českega kraljestva, tam vlada le kričanje in slepa sila. Pa tudi Dunaju sedanje volilno gibanje ne dela česti, ker nič ne kaže, da bi Dunajčanje svojo nalogo in prave svoje koristi prav poznali. Dunaj je glavno in prestolno mesto velike države, v katero so spojeni razni narodi; vsem tem narodom se ima Dunaj zahvaliti, da je postal to, kar je; vsi ti narodi so ga zidali in bogatili, brez njih bi bil majhno, nepomenljivo mesto. To bi Dunajčanje morali dobro premisliti, potem bi pri volitvah vse drugače postopali, bili bi hvaležni in dajali lep vzgled drugim mestom; oni bi morali biti bolj značajni, bolj uneti za najvažnejšo državljansko pravico, volitve. Krepko bi se morali upreti onim kričadom, ki ljudstvo le dražijo, ščujejo in sleparijo ter voliti take moze, ki imajo srce za blagostanje vse države, ki so pravični vsem

v tej državi živečim narodom. To ne zahteva le pravica in čast dunajskega mesta, to zahteva tudi blagostanje in razvoj tega mesta. Žalostno je, da prav Dunaj daje tako slab vzgled, da je v njem tako malo zrelosti i navdušenja za najplemenitejšo blaginje države. — Kam strast in slepota tira nekatere prenapetneže, kaže to, da so nekateri postavili za kandidata nekdanjega vsemogočnega ministra Bacha, moža, ki je z barikad prišel na ministerski stol, potem pa zatrl vso svobodo in vladal tako dispoitično, da še nikdo pred njim i za njim ne tako. In tak mož naj bi bil državni poslanec! Za Boga, kaj nas čaka! Tudi na Slovenskem ni vse tako, kakor bi že leli, ni prave sloge, preveč je osebnosti v nekaterih krajih na Kranjskem. Vsak rodoljuben človek, ki misli trezno, mora pripoznavati, da so dosedanji državni naši poslanci storili vse, kar jim je bilo pri sedanjih razmerah mogoče, več pa od njih ne moremo zahtevati, ker ultra posse nemo tenetur. Mi smo jim toraj dolžni zahvalo, ni toraj prav, da jim mečemo polena pod noge.

Hrvatski sabor je bil 17. t. m. zaključen in se snide zopet meseca oktobra.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je prišel včeraj na Dunaj; za čas njegove odsotnosti je izročil vlado ministertvu.

O angleško-ruskem razporu imamo te le vesti: 15. t. m. poročajo angleški časniki, da ruska vlada ni sprejela vseh točk, katere je načrtala angleška vlada, da se pa pogovori nadaljujejo in se upa, da se v osmih dneh sprava doseže. Gladstone je v spodnji zbornici naznanil, da ruski odgovor glede nečega dela meje pride še le v nekoliko dneh. — Iz Petersburga se 16. t. m. poroča, da je ruski car poslal generalu Komarovu lastnoročno pismo, v katerem mu izreka zahvalo za izvrstno vodstvo in previdno pogumnost in hrabrost pri boji na reki Kuški ter mu je poklonil zlato z brilanti okrašeno častno sabljo. Znano je, da so Angleži zahtevali, naj se Komarov odstavi; car pa je Komorova počastil; to je najboljši dokaz, da se Rusi Angležev prav nič ne strašijo.

Spisi v angleški plavej knjigi, ki zadevajo avfgansko prašanje, zbudili so v angleških časnikih velik hrup. Vladi nasprotni časniki dolže Rusijo, da sega po deželah, da je predrzna in hinavska, angleško vlado pa, da je boječa, lakhoverna i neskončno odjenljiva. »Standard« pravi, da se iz plave knjige vidi, v kako sramoto se je Angleška zakopala in to bode vladi osodopolno. »Daily News« pa priporočajo vladi, naj Rusiji nič več ne veruje. Ta časnik trdi tudi, da mejni razpor sicer nema posebnega pomena, da se pa vendar teško ugodno razreši.

Nemški državni zbor je bil 15. t. m. zaključen.

Francoski državni zbor razpravlja zdaj zakon o kolonijalni armadi, vojni minister je predložil proračun, po katerem bi trebalo za to armado osem milijonov frankov na leto.

Sudan je angleška vojska uže začela zapuščati; 17. t. m. je Suakim zapustil Graham z gardno pehoto, 18. pa iz Avstralije pripeljana vojska. Kaj počno Italijani, ki ostanejo sami v ondodnih krajih? Tudi oni se bodo morali vrniti v Italijo, če bojejo, da jih Arabi ne ugonobé, in kak vihar potem vstane v italijanskem parlamentu zoper vlado, ki je Italiji na glavo napokala tako blamažo!

DOPISI.

Iz Skednje dne 17. maja 1885. — V nedeljo 10. t. m. je odbor za I. okraj imel svojo sejo v dvorani gosp. Jožeta Sancin-Nemca. Na dnevnem redu je bilo pregledovanje volilnega imenika za mestni svet, oziroma deželni in državni zbor.

Sprevidelo se je, da so mnogi opravičeni volilci izpuščeni; nasprotno so pa taki vpisani, kateri niso posestniki, ali so umrli. Vse to pa kaže, kako znajo gospodje od magistrata vodo napeljevati na svoj mlín, v katerem bojejo nas Slovence izumleti in narediti okusno jed za svoje brate onkraj velike luže. A mi smo imena vpisanih in ne vpisanih poslali odboru »Edinost«, da dotle reklamacije vloži o pravem času, kar je slavni odbor tudi storil.

Znani dipendist, liberalovič Castellani uže lovi okrog volilce za gospoda

Mauronerja. Posebno pa na to gl-da, kako bi si pridobil dobrih agitatorjev; prav denes si je skušal pridobiti Antona Flego, kateri je bil v začetku se vpisal v društvo Cikoja, a zdaj, ko vidi, kaj namerava cikorja, stoji i Flego trdno na naši strani.

Omenil sem zgoraj, da je Castellani uže skušal pridobiti si Antona Flego — (vulgo Tune), a zdaj naj sl. občinstvu povem, kako: Danes popoldne je prišel Castellani uže na Tunetov dom, Tune je bil doma; Castellani uže mu je rekel: No ti boš z mano, neli? Tune mu na to odgovori: Da, ali pod pogojem, da mi daste 50 forintov, drugače bom delal s tistimi od Edinosti. Ko je to slišal Castellani uže, rekel je ves preplašen: Le to te prosim, Tune, le k Edinosti ne hodi, ti moraš biti z mano, jaz uže preskrbim denarja, ne boj se! Potem mu je svetoval, naj gre h gosp. Mauronerju in dal mu še polno malho drugih svetov, za kar se pa Tune ni niti menil, ampak zahteval, da se mu mora takoj odšteti 50 forintov, ker sicer ne bode nič! Pri vsem tem Castellani uže v svojej abotnosti ni opazil, da ga Tune za nas vodi.

Naj pristavim še, da se je Castellani uže danes ves dan skupno z Sancin Zamarijo Bace (vulgo Moro Bace) okoli klatil in agitiral; a Moro Bace ni volilec in tedaj nema pravice agitirati.

Mi uže zdaj izrekamo, da bomo s železnimi podplati stopali na taka kurja očesa, in potem, kdo bode kriv?

Tudi Sancin Vinko Zajc se je pečal a Castellani uže. Čuje se, da se je javno izrazil, da bode delal tam, kder denar dobi, saj to utegne biti resnično, svet ga uže pozna, koliko je on vreden. Zase bi on izkupil le malo denarja, ali on je zagotovil, da bo tudi druge nevedneže prodajal na svoj račun, da si možno malo bolj napolni. O tem zajcu bomo še govorili.

Toča nam je tukaj vse pobila, posebno grozda ni prav nič pustila.

Odbor za I. okraj bode gotovo imel za bikoštne praznike drugo sejo.

En volilec.

Iz Črniča na Vipavskem dne 18. maja. — Dopisnik iz Črniča dne 22. aprila t. l. govoril v 18. št. »Sočes« o erarskeji, oziroma občinskeji stareji cesti ter pravi, da te naše zadeve polagoma v javnost spravj, za kar mu tudi mi čestitamo, kajti, kar je do zdaj povedal, vse je resnično. Le to nam je žal, da mu niso naše razmere o tem bolj jasne, in da ga ne poznamo, da bi mu mi in večina Črniških občinarjev slavo zapeli za njegov dopis, katerega smo mi bolj slastno čitali, nego bi penčko obirali.

Mi ne vemo, je li se je njemu zgodila s zezidano cesto kaka škoda, ali ne. Nam pa, in več od polovice sosesčanom bi se po zgubili te ceste godila velika krivica, katero krivico smo mi v veliki zlobi na vele-slavno c. k. namestništvo v Trst uže leta 1882. pojasnili.

Rešitve omenjene pritožbe nismo še vložili, pa v kotiček, kder spava, uže smo pokukali, in če v kratkem ne vstane, pa še na vrata potrkamo.

Nasproti našemu nepoznanemu hvalevrednemu dopisniku »Sočes« je poročilo iz Črniča v 19. št. »Sočes« od 8. maja 1885. tako le:

Da je bila ona cesta 21. oktobra 1882. na javnej dražbi prodana, kar je potrdil deželni odbor goriški z odlokom od 27. oktobra 1882. št. 4433 lfd. To je potrjeno z izvrnimi dokumenti, po katerih hoče dotičnik zasebnik (da ne rečemo zasebniki) to omenjeno kupilo pravoveljavno storiti.

Tudi mi smo bili v naši pritožbi vse to gor omenjeno navedli, a ta poročila niso izvrjni dokumenti, kajti izvrzne dokumente hranimo mi za konečni boj, katere bomo rabili o priliki, ko bi hotel dotičnik nam naše stare pravice na občinskeji stareji cesti zabranjevati.

O daljših in o bodočih razpravah te omenjene črniške stare ceste za danes molčimo, da ne bo ni eden ni drug s tem razžaljen. Opozorujemo pa ob enem prodajalce in kupovalce (bodi si zasebniki ali zasebniki) te stare občinske ceste, naj to stvar, doklej je na videz še tajno, pou nosni robec pokrijejo, in staro črniško cesto v prejšnji stan postavijo v korist in rabo vsej okolici, kakor je bila morebiti pred dvesto leti in več, za katero bi se moral naš občinski zastop potezati, kakor je »Sočin dopisnik omenil, da ne zraste iz komarja velik konj, s katerim bi se utegnoli mi in zasebniki zaradi teh stvari po stareji cesti gori in doli voziti.

Več sosesčanov.

Iz Planine, 15. maja. — Mnogo let se uže znani ledeni moze niso tako sponesli, kakor baš letos. Prvi Pankracij je odel za par ur našo prijazno okolico z belo snežno odejo, njegova nastopnika — Servacij in Bonifacij — sta pa prilivala prav brez potrebe v občutljivem hladu uže razvitemu rastlinstvu tako, da niso bili več daleč tisti časi, ko zapusti reka Unca svojo strugo ter preplavi nižje ležeče njive in senožeti.

Volilno gibanje se pri nas tudi uže malo po malo oživlja. Dasitudi imamo tri

kandidate na razpolaganje, ostanemo — kakor se čuje tudi iz Menišje in Pivke — pri našem dosedajnem poslanci gosp. Adolfu Obrezi.

Zadnje sredo (13. t. m.) zvečer okolo polnočne ure so vlomili neznaní lopovi skozi okno prvega nadstropja Gregčeve hiše v sobo, kder ta večer slučajno ni nihče spal, ter so odnesli »materino« skrinjo na bližnji vrt, tam jo s krampom, kojega so spotoma izpod stopnic izlekli, razbili ter pobrali iz nje okolo tri tisoč forintov raznega denarja. Ta — za naše razmere — veličanska tatvina, pa ne zadeva le omenjene »matere«, temveč tudi obilo drugih občanov, kateri so se v sili in potrebi kaj radi k njej zatekali. Ker je Gregčeva »mati« s prištedjenim denarjem obilo dobrega storila, upamo, da tudi lopovi ne odidejo zasluženej kazni in da Bog dobrej ženici uže po drugem potu povrne, kar jej je tatinska roka odnesla.

— K. —

Iz Hrpelja občina Materija, 10. maja. — Uže pred 2 letoma smo določili in vse, kar je bilo potrebno, storili, da debimo v Hrpeljah somenj za živino in drugo v postavi dovoljeno blago na 2. dne vsakega meseca, in za gotovo smo pričakovali, da dobimo dotično dovoljenje vsa s početkom leta 1884, ali žalibog, do danes se nismo dovoljenja prejeli in ne vemo, kde, bi to moglo spati. Mnogi bližnji in daljni, posebno pa Istrani prizvedujejo, o zakaj še ni semnja v Hrpeljah, a mi ne vemo kaj odgovoriti. Uže mnogokrat in na posled uže nekako nemirni smo vprašali pri našem občinskem glavarstvu v Materiji, dojde li kdaj dovoljenje? ali občinski glavar, gospod Kastelic, pokazal nam je črno na belem, da on je uže meseca septembra 1883. vse potrebne spise in semenjsko takso poslal c. k. okrajnemu glavarstvu v Volosko s prošnjo, da se ta zadeva brzo reši, in potem je občinsko glavarstvo v Materiji, ker ni odgovora prejelo, še 2 krat se obrnol do c. k. okrajnega glavarstva v Voloskem, da bi se somenj dobil, ali pa vsaj slučajne zapreke naznanile, pa tudi na to ni odgovora. Jako žalostne razmere so pri nas, da se mora na rešitev ene prošnje do 20. mesecev čakati.

Mislimo vendar, da se naše c. k. oblastnje niso na to razjadila, da je somenjski red in cenovnik v slovenščini bil sestavljen in upamo, da visoko c. k. namestništvo pošlje svojo zapoved, da se ima somenj v Hrpeljah brez daljšega odlašanja dovoliti.

Z Notranjskega, 13. maja. — (Vreme in volitve v državni zbor). — Večkrat smo godrnjali zoper mokrotno in mrzlo aprilovo vreme, ali mnogo več povoda k temu nam je dal toliko slavljeni mesec majnik. Njegovo vreme je letos mnogo slabše nego aprilovo, in Matija Ladrom je z svojim vremenskim proročanjem v majniku ostal popolnoma na cedilu. Zraven mrzloste, dežja in hudih vetrov rožljala je uže avkarkt toča — hvala Bogu, da vendar ne za škodo, kajti toplila se je sproti in tudi le malo časa padala. Sicer nas pa Bog varuj te šibe, ker sicer bile bi naše nade v boljšo bodočnost zopet uničene. Sadje in trta letos vendar nekaj obetati, in bilo bi pač žalostno, ako bi nam po toliko slabih letih še letos bič steklen sklestil up in — življenje.

Vsa suhoparna in sofistična dokazovanja dr. Mahničja, kaj se sme in kaj se nesme, nam ne bi nadomestila tega, kar bi nam huda ura v malo trenutkih vzela.

Upali smo, da bode vsaj letos pri državnozbornskih volitvah na Notranjskem mir. Ali prazen je bil naš up. Geslo: da brez boja ni zmage, brez zmage ni venca, vdomačilo se je uže preveč pri nas.

Naša misel je, da ni treba ravno pri vsakej stvari boja, ampak da bi se časih tudi v lepem sporazumenju kaj opravilo. Saj tudi v naravi ne vlada vedno jednostavnost, ampak glavni organizem deluje z spreminjavo posameznih delov.

Kakor iz gotovega vira vemo, kandidira zraven g. Obreze tudi g. dr. Henr. Dolenc, c. k. ređ. sodnije pristav v Ljubljani. Ker je ta novi g. kandidat naroden, nemamo mi nič zoper, ko kandidat naroden v tem izreči svojo misel. Glavna stvar je pri tem sedaj ta, da se g. dr. Henr. Dolenc proglasa kot narodni kandidat, dočim se g. Obreza priporoča le kot pristaž narodne stranke.

Govori se tudi, da se je lanj g. Obreza pri nekej priliki odpovedal prihodnje kandidaturi za državni zbor. Mi ne vemo, koliko je na tem resnice, sploh je pa stvar treznega preudarka vredna.

Kakor imamo radi, da nas zastopa naše gore list, da moremo reči, ta je naš, tako ne moremo tudi kar tja v en dan zavreči moža, kateri ni bil nikoli sovražen našim narodnim zahtevam. Kakor povsod, tako se tudi tukaj ugovarjalcev ne manjka, češ, kaj pa je storil do sedaj za Notranjsko.

Tistih ubogih voznikov nočemo niti omenjati več, kajti po našem prepričanju bi to bilo slabo priporočilo zanj, ko bi noteli ga vedno z eno in isto pesmijo priporočati. Vprašamo le: Ali smo gotovi, da nam bi potem vse ročice naših želj cvele?

